

POSTANOWIENIE

Dnia 19 lutego 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jan Górowski

w sprawie z wniosku Skarbu Państwa-[...] K.
przy uczestnictwie J. E., T. E. i J. J.-W.
o stwierdzenie zasiedzenia,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 19 lutego 2016 r.,
na skutek skargi kasacyjnej uczestniczki postępowania J. J.-W.
od postanowienia Sądu Okręgowego w G.
z dnia 29 kwietnia 2015 r., sygn. akt III Ca [...],

**1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania i
odstępuje od obciążenia uczestniczki kosztami postępowania
kasacyjnego,**

**2) przyznaje radcy prawnemu M. M. z Kancelarii Prawniczej
"T.", [...] w B., ul. P. [...] od Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego
w G. kwotę 2700 (dwa tysiące siedemset) złotych powiększoną o
należny podatek VAT tytułem pomocy prawnej udzielonej
skarżącej z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania jeżeli: w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności

w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.).

Instytucja przedsądu, jak wynika z orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego, jest zgodna z normami konstytucyjnymi, a także z zaleceniami Rady Europy zezwalającymi na wprowadzenie środków eliminujących dostęp do sądu najwyższego szczebla. Skarga kasacyjna służy od prawomocnego orzeczenia, ma ograniczony zasięg, a jej podstawowym celem jest ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni i twórczy wkład Sądu Najwyższego w rozwój prawa.

Choć skarżąca odwołała się do istotnych zagadnień prawnych, wskazała na potrzebę wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości oraz na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej to nie występują te przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.).

Istotnym zagadnieniem prawnym w omawianym znaczeniu jest taki problem z zakresu wykładni lub stosowania prawa, który ma znaczenie precedensowe dla rozstrzygania podobnych spraw lub rozwoju jurysprudencji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 stycznia 2005 r., I CZ 183/04, niepublikowane). Powołanie się na istnienie takiego zagadnienia wymaga jego sformułowania oraz przedstawienia argumentacji jurydycznej uzasadniającej tezę o możliwości rozbieżnych ocen prawnych na gruncie przytoczonych przepisów prawa, na tle których ono powstało. Poza tym skarżący powinien wykazać, że zagadnienie to jest istotne dla rozpoznania lub rozstrzygnięcia sprawy (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 28 listopada 2003 r., II CK 324/03; z dnia 7 czerwca 2005 r., V CSK 3/05; z dnia 13 lipca 2007 r., III CSK 180/07; z dnia 22 listopada 2007 r., I CSK 326/07, niepubl. oraz z dnia 26 września 2005 r., II PK 98/05, OCNP 2006, nr 15 - 16, poz. 243).

Przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ze względu na przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga wykazania, że chodzi o wykładnię przepisów prawa, których treść i znaczenie nie zostały dostatecznie wyjaśnione w dotychczasowym orzecznictwie lub, że istnieje potrzeba zmiany ich dotychczasowej wykładni, podania na czym polegają wątpliwości związane z jego rozumieniem oraz

przedstawienia argumentacji świadczącej, że wątpliwości te mają rzeczywisty i poważny charakter, nie należą do zwykłych wątpliwości, które wiążą się z procesem stosowania prawa. W przypadku, gdy w ramach stosowania tych przepisów powstały już w orzecznictwie sądów określone rozbieżności, skarżący powinien je przedstawić, jak też uzasadnić, że dokonanie wykładni jest niezbędne do rozstrzygnięcia sprawy (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 28 marca 2007 r., II CSK 84/07; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07; z dnia 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08; z dnia 12 grudnia 2008 r., II PK 220/08, niepubl.; z dnia 8 lipca 2009 r., I CSK 11/09, niepubl.). Rozbieżność orzecznictwa wynikająca z niejednolitej wykładni wskazanego przepisu musi mieć istotny wpływ na wynik sprawy. Dodać się godzi, że nie wyczerpuje tej przesłanki odmienny sposób interpretacji lub stosowania przepisów prawnych przez sąd pierwszej i drugiej instancji w danej sprawie (por. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 24 kwietnia 2003 r., I PK 577/02, OSNAPiUS 2003, nr 15, poz. 1).

Wskazywana w skardze kasacyjnej rozbieżność judykatury została dostrzeżona przez Sąd Najwyższy, który postanowieniem z dnia 21 marca 2014 r., IV CSK 473/13, przedstawił do rozstrzygnięcia przedstawione w skardze kasacyjnej zagadnienie prawne. Sąd Najwyższy w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 15 kwietnia 2015 r., III CZP 82/14 (BSN 2015, nr 4, s. 6). wyjaśnił, że obowiązywanie art. 9 ust. 3 i 4 ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o sprzedaży państwowych nieruchomości rolnych oraz uporządkowaniu niektórych spraw, związanych z przeprowadzeniem reformy rolnej i osadnictwa rolnego (Dz. U. Nr 17, poz. 71 ze zm.; art. 16 ust. 3 i 4 w tekście jednolitym: Dz.U. z 1989 r. Nr 58, poz. 348 ze zm.) nie stanowiło przyczyny zawieszenia biegu zasiedzenia przez Skarb Państwa nieruchomości objętych art. 9 ust. 1 (art. 16 ust. 1) tej ustawy.

W tym stanie rzeczy, wbrew stanowisku skarżącej odpadła potrzeba zajmowania się przed Sąd Najwyższy zagadnieniami, które zostały rozstrzygnięte w składzie powiększonym. Wbrew stanowisku zawartemu w skardze kasacyjnej kwestia wzajemnego stosunku przepisów o nabyciu własności w oparciu o stan pozostawania posiadaczem lasu w dniu 5 kwietnia 1958 r. zawartych w przepisach prawa rzeczowego oraz ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o sprzedaży państwowych nieruchomości rolnych oraz uporządkowaniu niektórych spraw,

związanych z przeprowadzeniem reformy rolnej i osadnictwa rolnego, rzeczywiście -jak trafnie podniesiono w odpowiedzi na skargę kasacyjną - jest próbą obejścia wykładni dokonanej przez Sąd Najwyższy w powołanej uchwale. Należy pamiętać, że decyzja administracyjna wydawana na podstawie art. 9 ust. 3 tej ustawy miała charakter konstytutywny, a więc w razie jej niewydanie, co jest w sprawie niesporne, nieruchomości pozostawała w samoistnym posiadaniu Skarbu Państwa.

Zaskarżone skargą kasacyjną orzeczenie oczywiście narusza prawo, gdy jest niewątpliwie sprzeczne z zasadniczymi i niepodlegającymi różnej wykładni przepisami, albo zostało wydane w wyniku błędnej wykładni lub niewłaściwego zastosowania prawa, które jest w sposób pewny i niewątpliwy z góry widoczne dla prawnika, bez potrzeby głębszej analizy jurydycznej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 2003 r., I PKN 341/2001, OSNP 2004, nr 6, poz. 100). Konieczne jest zatem przedstawienie takich zarzutów, które wskazują na oczywiste i rażące naruszenie przez sąd zasad orzekania w demokratycznym państwie prawa (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 lipca 2009 r., I CSK 126/09, niepublikowane).

W skardze nie zostały przytoczone wystarczające argumenty świadczące o kwalifikowanym naruszeniu prawa przez Sąd Okręgowy. Przypomnieć też należy, że jeżeli przesłanką wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest stanowisko skarżącego, że jest ona oczywiście uzasadniona, to w uzasadnieniu wniosku powinien on zawrzeć wywód prawny wykazujący takie kardynalne naruszenie prawa (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 20 października 2005 r., II CZ 89/2005, OSNC 2006, nr 7-8, poz. 135, z dnia 10 sierpnia 2006 r., V CSK 2004/06, LEX nr 421035, z dnia 24 lutego 2006 r., IV CSK 8/06, LEX nr 201037). Poza tym, nie można z przesłanką określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. równocześnie podnosić, że w ramach naruszenia tych samych przepisów w sprawie pojawiło się istotne zagadnienie prawne. Jest to błąd logiczny, albowiem, gdy wchodzi w rachubę zagadnienie prawne skarga kasacyjna nie może być oczywiście uzasadniona (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 marca 2008 r., V CSK 550/07, niepubl.).

W uzasadnieniu przesłanki określonej w art. 398⁹ pkt 4 k.p.c. skarżąca odwołała się tylko do domniemania określonego w art. 339 k.c. i art. 298 prawa rzeczowego. Tymczasem, niewątpliwie do władania każdego podmiotu prawa cywilnego, a zatem i posiadania Skarbu Państwa mają te unormowania zastosowanie. Przepisy te nie zostały wbrew sugestii zawartej w skardze naruszone w sposób kwalifikowany. Ustalenie, że wnioskodawca posiadał samoistnie przedmiot sporu od 1952 r. nie narusza prawa we wskazany wyżej sposób. W judykaturze, w uchwale z dnia 26 października 2007 r., (III CZP 30/07, OSNC 2008, nr 5, poz.43) przesądzono, że władanie cudzą nieruchomością przez Skarb Państwa, uzyskane w ramach sprawowania władztwa publicznego, może być posiadaniem samoistnym prowadzącym do zasiedzenia.

Podkreślić należy, że skarżąca w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w ogóle przeoczyła wskazanie, jako naruszony art. 121 pkt 4 w zw. z art. 175 k.c., co wyklucza uznanie skargi za oczywiście uzasadnioną. Na marginesie zauważyć trzeba, że uczestnicy i ich poprzednicy, jak wynika z ustaleń w okresie biegu terminu zasiedzenia nie starali się odzyskać utraconej nieruchomości, a Lasy Państwowe zagospodarowały ją lasem przeszło 60 lat temu. Zgodnie z jednolitą judykaturą przerywa bieg terminu zasiedzenia wytoczone powództwo o wydanie nieruchomości bez względu na to, czy zostało one uwzględnione.

Z tych względów, Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).